

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea
Strada Teatrului 4.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRÁK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre 130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Jorga kormánya

Hetekig tartott a kormányválság s az egész közvélemény meg volt győződve arról, hogy Titulescu lesz végre az a politikus, aki egyenesen Londonból érkezve haza, itt rendet teremt és a jobb élelehetőségek útjára vezeti az országnak mindinkább hinarba süllyedő szekerét. De a politika utjai kiszámíthatatlanok. A kormányválságból a legnagyobb román történettudós neve került az élre és ma már, mint Románia miniszterelnöke próbálja megtenni azt, hogy *ne csak irfa, hanem csinálja is* a történelmet. Nem szabad elhamarkodott kritikát mondanunk az új premier fölött, mert lehet, hogy ő valóban tarsolyában hordja az alkotás és teremtés marsallbotját.

Jorga eddig a zsidókérdéssel kapcsolatban dodonai volt. Sokszor nyilatkozott már erről s tudjuk róla azt is, hogy a diákság kilengéseit mindenkor elítélte. Szoros kontaktust tart fenn az ifjúsággal, mint a bucaresi egyetem rektora s tudjuk azt is róla, hogy széles látókörű tudós ember, akit egy hosszú élet sok minden olyanra tanított, aminek most — szeretett hazája javára — hasznát is veheti. Nicolae Jorga, a politikai életben való szereplés szempontjából fehér lap, melyre most kell felröjje a jövő Jorgája számára mindazt, amit maradandónak fog elismerni az utánunk következő generáció historikusa.

Jorga felvilágosult szellemében bizik az itteni zsidóság, bár néha tulzó hazafiságát mindenkor ellensúlyoznia kell, a Sorbonne-on előadást tartó nagy tudósnak. Valahogy félünk, hogy a könyvek embere nem fog tudni olyan intaktul állani a politikai élet hinarja felett s félünk, hogy annak polipkarjai lefognák őt is vonzani az önzés és szüklátó kör mocsarába.

A pártpolitikai harcokban emésztődik ez ország minden jobbsorsra érdemes alkotó ereje s most a kissé diktatórikus izű Jorga-kormány az „erős kéz” politikájával akarja a súlyos gazdasági deroutban szenvedő országot a konszolidáció felő vezetni. Veszedelmes játék ma a diktatura, Primo de Rivera vaskeze sem tudta a feltörekvő geizirt elfojtani s Unamuno szelleme kellett kiharcolja a demokráciát Spanyolhonban. Királyunk eddig fényes bizonyosságát adta annak, hogy megértője korszellemnek és tudja, hogy ebben a vajudásos korszakban egy eladósodott és ezernyi sebből vérző agrárius és ipari válsággal küzdő ország, demokráciára, parlamentarizmusra és a népjogok maradéktalan érvényesülésére vágyik. A királyi fenség és a nép-

fenség együttesen tudják kivezetni Romániát mai súlyos helyzetéből. Mi hisszük azt, hogy mégse három egyénből álló törpe-pártok marakodása kell eldöntse ennek az országnak sorsát, hanem lesz elég koncepció Jorgában a tudásban, hogy megtalálja azt az utat mely a tiszta nyugati puritán demokrácia felé vezeti az országot.

A zsidóság csak nyugalmat és munkalehetőséget vár az új fordulattól. Politikába nem akar beleszólani, hiszen ez a román-ság belső dolga. De reméli, hogy a vagyon- és életbiztonság minden körülmények között biztosított lesz, erélyes kézzel fogja irányítani az új kormány az ország kormányrudját. *A zsidóság, mint békés és loyális kisebbség, csak békét és fejlődési lehetőséget vár. Csak annyit, hogy dolgozhasson, csak annyit, hogy legyen munkalehetősége, csak annyit, hogy meglegyen polgári biztonságának érzete.*

Nyugalom legyen és nem tétovázó kéz. A diktatura szót nem szeretjük. Sem jobbfelé, még kevésbé balfelé. S ha Nicolae Jorga a miniszterelnök, mi bizunk abban, hogy jobb sora lesz itt a munkának és a szorgalomnak és befellegzik a csörtetésnek, akarnokságnak és felelőtlen „kilengés”-nek, mely annyit ártott a multban ennek az országnak.

Cuzisták munkában

Storoinetből jelentik, hogy a mult héten Sucaveni községben a Cuzisták nagygyűlést tartottak, mely alkalomból ablakokat törték, berendezési tárgyakat raboltak és a templom előtti téren egy máglyán elégették.

A fővezér állítólag Irimie nevű községi polgármester volt, kit régebben felfüggesztettek és most visszahelyezték állásába. Illisestiben is cuzistagyűlést tartottak, ahol a radautzi közismert Carlan tanár tartott lázító beszédet. Arra szólította fel a hallgatóságot, hogy bojkottálják a zsidó kereskedőket, mert mind csaló. Különben minden zsidót ki kell kergetni a községből, mondotta a szónok. Ugylátszik ez már állandó megmozdulást jelent az ezer bajjal küzdő Bukovinában is.

A szegedi hitközség fejlődése és öntudatos cionista vezetése

A magyarországi zsidóság köztudatában évtizedek óta vezetőhelyen áll a szegedi zsidó hitközség. Nem a lélekszáma miatt, hiszen az Alföld szívében, a magyarság végvárává lett Szegeden, mindössze hétezer s néhány száz zsidó él, hanem elsősorban nagyérdemű s tudós papjának dr. Löw Immanuelnek világszerte ismert és tisztelt személye, működése és a

hitközség vezetőinek példás, öntudatos zsidó szelleme, megalkuvást nem tűrő hagyományhűsége, minden zsidó így iránt való nemes érdeklődése révén.]

Szegedet — ha szabad ezt a hasonlatot használnunk — Löw Lipót hatalmas egyénisége tette a magyar zsidóság Mekájává. Fia, az immár hetvenhét éves Immanuel, lelkes végrehajtója lett a gazdag szellem erkölcsi örökségnek, megtéte azt a maga nagy tehetségeivel, rabbinikus tudásának hatalmas arzenáljával, a tudományos munkásságával és a zsidó önbecsülést célzó, mély bölcsességű tanításaival, amelyek egymást követő nemzedékekbe oltották bele a zsidó érzést, a zsidó önrzést. Várhelyi dr. Rósa Izsó halála után, dr. Biedl Samu aránylag fiatalon vette át a hitközség vezetését.

Minden magyarországi és minden magyarnyelvű zsidó, éljen a földteke bármely pontján, büszke lehet a szegedi zsidóságra, amely a két Löw rabbit és dr. Biedl Samut adta.

Előttünk fekszik a Szegedi Zsidó Hitközség jelentése az 1930. évről. Már maga a cím jóleső meglepetés. Nem „izraelita” hanem „zsidó” hitközség. A szemérmes, annál kevésbbé magyaros „izraelitát” a szegedi hitközség sohasem viselte nevében.

Bevezető részében „A zsidóság küzdelmei” cím alatt ezt olvassuk: „felekezettünk hivei jelentékeny részben kikerültek a közhivatalokból, újabban megüresedő állásokat pedig el nem foglalhatnak: zsidó nem kaphat birói tisztséget, a városi vagy állami közigazgatás egyetlen ágában sem tölthet be közhivatalt, nem lehet tanár, nem lehet községi orvos stb. A zsidó korlátozva van a földbirtokszerzésben s amennyiben földtulajdona volt, a földbirtokreform intézkedései alá tartozott. A zsidó nem tud magánhivatalt találni, mert a gazdasági válság az ipart és kereskedelmet megbénította.”

Azután a „numerus clausus” változott formájának változatlan igazságtalanságáról szól a jelentés, majd megállapítja, hogy a „magyar haza gyermekei egyenlő jogu polgárai ez országnak, akiket egyenlő kötelek terhelnek, bármely templomban imádják az „Istent.” A szegedi egyetemen lefolyt diákzavargásokkal kapcsolatban a kultuszminiszterhez feliratot intézett a hitközség, de erre mindmáig nem kapott választ. Ebben a feliratban a numerus-clausus haladéktalan eltörlését kérte a hitközség.

A Palesztina-akció behatóan foglalkoztatta a hitközséget.

A Népszövetség naptárreformja ellen, amely a szombatnap régi rendjét felforgatná, szintén protestált. A Jewish Agency berlini összejövetelén a magyar zsidóságot dr. Löw Immanuel képviselte. A Palesztina-eszme propagálására több matiné tartottak.

Dr. Biedl Samu hitközségét önrzertes zsidó szellemben, sőt a legmagyarabb város zsidóságát cionista szellemben vezeti, tanulságul sok asszimiláns zsidó „izraelita” vezetőnek.

HETI GLOSSZÁK

Kürten Péter

Akiben szadista hajlam van tudat alatt elrejtve lelke legtitkosabb redőiben, azok most örömmel olvashatják reggelijük mellett a düsseldorfi rém törtékeit, hogyan, miképp ölte meg a gyerekeket és asszonyokat, hogyan itta vérüket és hányszor tört bele az olló hegye az áldozat koponyájába. Mi zsidók, kik undorodunk minden vértől, hiszen a zsidó házakba halakon kívül, más állat vére nem hull sohasem, — különös utálattal olvassuk ezt, a mentalitásunktól milliárd kilométernyi távolságra levő „vérivó” szörny vallomást. Felmerül bennünk a nagy kérdés? — miért épen a nagy német nép tud olyan emberbőrbe bujtatott szörnyeket, mint Haarman, Danke, vagy a legfrisebb vámpír, Kürten Péter? Minden nép produkál ilyen embereket, de valahogy a németek világrekordot állítottak fel ezen a téren. Goethe népe, annyi ellentmondásokból álló lélekkel. (lélek?). De mi zsidók, meg kell mondjuk, őszintén és nyíltan, hogy mi csak a német népet tartjuk arra predesztinálnak, hogy Kürten Péterek kannibáli borzalmaival rémiszték a világot. Bennünket nem a francia háborús rémirodalom fertőzött meg, melyben a „boche”, mint szörnyeteg szerepel, ki szadista kéjjel gyújtogat, öldös és becstelenít. Mi zsidók mást irtunk a német nép kontójára. Még csak nem is azt, hogy ők megteremtik a „tudományos” antiszemilizmusnak, még csak nem is azt, hogy a lakosság alig 1 százalékát kitevő derék német zsidóságot kiakarják szorítani az érvényesülés minden útjáról. Mindezt megbocsájtanánk nekik, hiszen hozzá vagyunk ehhez edzve, a Kaspi tótól, a La Manche csatornáig. De azt a száznál több temető-

gyalázást nem lehet elfelejteni. A háború óta száznál több zsidó temetőben döntötték fel a sirköveket, rondították be a halottak nyugvóhelyét és ezernyi raffineriával bántották szerencsétlen életükben is üldözött zsidók síri nyugalma. Ez a német néplelek tudta eddig produkálni a Kürtenpétereket, a düsseldorfi rémet, ez a primitív kannibáli vadságot sokszorosan tulszárnyaló romlott néplelek adja a világnak a borzalmakat és szörnyüéseket. Ez nem Schiller, Goethe népe, hanem a temetőromboló őz teuton vér robban ki a düsseldorfi düllőkön és saját fajtájának halálhörgése a zene, melyet — a XX. század nagyobb dicsőségére, — valamelyik német rádióállomás hullámhosszain kellene továbbítani az éterbe, no meg a sirkövek recsenését, mikor azok zsidó temetőikben rombdőlnek, vandál kezek által. Deutschland, Deutschland über alles, und Peter Kürten, über Deutschland...

A kecskeméti Steinherz

Nem akarunk „zsidó ügyet” kovácsolni a Steinherz ügyből, ki állítólag kalapáccsal üttette magát agyon, hogy a biztosítási összegből ötgyermekes családja megélhesen. A pesti sajtó reakciós része „zsidó” teltnek minősíti, míg más oldalról „heroikus” hőstettnek deklarálják. Nem kutatjuk, hogy a biztosítók és család harca között melyik fog tudni bizonyítani. De ha Steinherz valóban megölette magát, akkor hallatlan önfeláldozásról tett tanubizonyosságot. Csak zsidóban lehet ennyi szeretet és a szoros értelemben vett önfeláldozás, melyet családja érdekében megtett. És az igazi zsidó lélek akkor ütközik ki Steinherzből, amikor nem rablólovagként, kastélyok ormáról lesett az országutak kereskedőire, ahogy évszázadokkal ezelőtt alakult nagy feudális vagyionok alakultak s nem gyilokkal állott ki a söltét uccák mélyére, hogy más ember

kiomlott véréből csillapítsa pénzéhségét. Ha a németek Kürten Pétereket produkálnak, akkor bennünket zsidókat az önfeláldozó Steinherz egyénisége képviseljen a nemzetközi büntözési statisztikában. Mert Steinherz a magáét adta, a maga egyetlen ételét, a soha vissza nem térő ételét, azt amivel rendelkezett. Nem a más ételét, hanem a magáét. S ezért még akkor is büszkén vallhatjuk Steinherzet a mienknek, ha történetesen bebizonyul, hogy megölette magát. Nem ölt, hanem öletett és nem más, hanem saját magát. Ehhez pedig joga van minden embernek, hogy önmagával rendelkezék. A legradikálisabb jogi tétel: jog az élethez. Steinherz kibővítette és azt mondotta: jogom van a halálomhoz is! S lesújtott a borzalmas kalapács...

A dohány-uccai Roth Jenő

Négy püspök, számos rabbi és egy kultuszminiszter kísérte utolsó útjára a dohány-uccai revolverlövészek 17 esztendőös áldozatát. Ne medítéljunk most arról, hogy mit, hogyan és miképp. Csak annyit kérünk, hogy kétségtelenül állapítsák meg a magyar hatóságok, vajjon Zatlóka mérnök ur örült, vagy csak tetteti magát. Volt-e felbujtója, vagy nem? Most már csak ezt szeretnénk tudni s hogyha bebizonyulna, hogy Zatlókának kormányozható örültsége van, akkor sujtson le kérlelhetetlenül a sujtó igazságszolgáltatás reá is és mindazokra, kik közvetett okozói voltak eme templomi borzalomnak. Nekünk nem a miniszter ur személyes megjelenése imponál a Roth-gyerek sírjánál, hanem csak az, ha látnók, hogy a magyar igazságszolgáltatás mindenkire lesújt kérlelhetetlenül, akik a gyűlöletet hirdetik és egy szenvedő, gazdasági válságban sanyalódó ország keserveit még ilyen örültségekkel tetézik. Ha nem is örült Zatlóka, — tette bizonyára örültség.

Szegény Roth gyerek, léged már senki sem fog az életnek visszaadni, de emléked felett az igazság virrasszon...

Buziás gyógyfürdő (Román Nauheim)

páralan szénsavas radioactív sós-vasas forrásokkal. — Biztos gyógyhatás szervi elhízásos érmeledéses szív- és vérkeringési zavaroknál. — Vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyag-hurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség, a változásos zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel. Természetes szénsavas, sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés, külön konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árral. Új modern uszoda napfényes stranddal.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig. — Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

Muschong Buziási Gyógyfürdő R. T. Fürdőigazgatóság Buziás, Bánát.

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

ALAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4,000.000 osztrák schilling

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 január 16-án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45.929. Bejegyezve az ifjovi törvényszéknél 1929 január 21-én a 6. sz. cégjegyzékbe.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: București, Bul. Elisabeta 10.

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7-57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrahi Központjaival, legújabbán a Mizrahi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszövetségével, az „Aguda” Világszervezettel és még többi nagy zsidó testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Brașov, București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Medias, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu Mureș, Timișoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

CRIKVENICA

Tengeri fürdő Jugoszlávia
A legjobb és LEGOLCSÓBB klimatikus
gyógyhely. Szigoru Orth. ארטה קריבניצה

Engel M. Józsefnél

Szoba és ellátás már 70 dinártól.

Legdivatosabb öltönyök

részletre is legolcsóbbak
Teleki-ucca 13.

Kovács Antal uriszabónál

ארטה קריבניצה

Restaurant

Oradea, Zöldfa-ucca 10

GROSZ

Timișoara, Lloyd-sor 8

Utazóknak 10% engedmény.

Harisnyák, keztyük,

Selyem nadrágok bébécikkek, rövidárúk, nagy választékban és olcsón

SZENSZKI-nél
SAS-PASSAGE

Értesítés!

ארטה קריבניצה étterminket Timișoara, Iószeváros Kossuth Lajos ucca 4. sz. 1. emelet, 5. ajtó alatt megnyitottuk. Izletes házi kosztot adunk ugy abonnenseknek, mint házon kívül is. — Mérsékelt árak! Utazóknak 10 százalék kedvezmény. Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

GROSZ DÁVID

szalmakalappgyár

Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37

Mindenféle kalappgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára.

Bukaresti levél

II.

Végre hozzájutok ahhoz, hogy a romániai zsidóság nagy vezető emberével, dr Fildermannal beszélgethessek. Komoly, megfontolt szavú ember, akinek minden szavából kiérzik a román nacionalista zsidó érzelmek. A váradiak közül a legjobban Wasserstrom Sándorra, lapunk főszerkesztőjére emlékszik, akinek még ma sem tudja megbocsátani, hogy mikor a szomorú emlékű diákzavargások ügyében Bukarestben járt, akkor Ducától, az akkori belügyminisztertől igen erélyesen követelte az okozott károk megtérítését. Kérdeztem tőle, hogy miért nehezel Wasserstrom igen helyes, energikus eljárásáért, hiszen csak jogos és ártatlanul szenvedett igen súlyos, mondhatnám megbecsülhetetlen károk csekély ellenértékét követelte. A válasz csak egy rövid mondat és egy vállvonogatás volt: „Uram, mert ezt így kívánja a mi politikánk.”

— Mit ért ön a mi politikánk alatt? A román nemzeti zsidóság irányelvét értem alatta, hogy a Romániában egyenjogosult zsidó, a törhetetlen zsidóságán keresztül feltétlenül románként vallja magát. A cionizmust aknamunkának nevezi és azt állítja, hogy a nagy román zsidó egység egyik bomlasztó oka. Hibáztatja az erdélyi zsidóságot, hogy miért kacsint Magyarországra felé, mikor ott az orgovánok, kecskemétek emléke még most is kísért. Megmagyaráztam dr Fildermannnak, hogy mi, erdélyi zsidók egyáltalában nem kacsintunk Magyarországra felé, azonban őszintén bevallva, a regáti zsidóság politikájával sem vagyunk megelégedve. Mi gerinces zsidók vagyunk, mi élni, emberien élni akarunk. A jogtalanságok és méltánytalanságok ideje lejárt.

Dr Fildermann kifejtette nézetét és megmagyarázta, sőt kérte, hogy közöljem, mint az ő izenetét, hogy a román nemzeti zsidóság célja, a Romániában élő összes zsidóság egy táborban való összesítése. Meg fogják látni — mondta dr Fildermann, hogy mit jelent egy nagy közös zsidó egység, hogy mit fogunk majd a sötétben bujkáló ellenségeinkkel szemben tenni tudni.

Szerinte Cuza ur és társainak aknamunkája csak rövid átmeneti jelenség, kiknek nagy segítségére van a borzasztó gazda-

sági krízis. Dr Fildermann igen rövid időt jósol a romániai antiszemizmus életének és bizton hiszi, hogy a románság megértő embereivel, kézt a kézbe, a zsidóság vezető egyéniségeivel ismét helyre áll a gazdasági rend Romániában. Az antiszemizmusra, mint valami rossz álmra, fogunk csak visszagondolni.

Általában a romániai zsidóság jövőjéről igen optimisztikusan nyilatkozott dr Fildermann.

Bucsuzáskor kezet fog és ezt mondja: „Tekintse ezt a kézzorítást a Regát és Erdély zsidósága összefogásának és meg fogják látni, ha az erdélyi és regáti zsidók olyan békésen és barátságos megértéssel fognak közös érdekükről beszélgetni, mint mi ketten, akkor nyugodtan tekintek a holnap felé.”

Üdvözlöm a „Népünk” szerkesztő gárdáját és olvasóit, mondta dr Fildermann és én azzal az érzéssel bucsuztam el tőle, hogy talán mégis meggondolás tárgyává kellene tenni az ő egységesítő gondolatát, csak tudjanak lemondani arról a nacionalizmusról, melyet épen úgy nem szeretünk náluk, ahogy nem bírjuk el a magyarságot sovinizmusban tullicitálni akaró egynemely magyar zsidónál.

M. T.

Olcsón vehet

Borsalino, Hückel és saját gyártmányu

férfi kalapokat

HELLER és DEUTSCH

kalapgyár lerakatában

„BIZALOM”
könyvecskére is!

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 21

Festést, alakítást, tisztítást vállalunk!

ארטה כשר

Hungária Étterem

SATU-MARE, TOMPA UCCA 1. sz.

Ufázóknak
10%
engedmény.

25-7

Áháron Dájág

Gyakran megfognak engem a mi zsidóink és kérdik, hogy vajon mindenkit megcsap-e Palesztinában a felvilágosultság szelleme, vagy vannak-e kivételek is. Ilyenkor mindig eszembe jut az az első nap, amidőn Jeruzsálemben jövet Áháron Dájággal találkoztam.

Levélben értesítettem, hogy szeretnék vele odafent találkozni és ugyanilyen módon tudatta ő is velem, hogy délután öt óra tájban található a Kotel Somré Hácho-motban.

Évekkel azelőtt ismertem meg itt egy erdélyi városban és nagyon vágytam látni azt a kitünő tehetségű fiatalembert, aki a fegyverszünet megkötése után azonnal a hajóra ült, hogy a még uszó aknákkal teli tengerek ezer veszedelme dacára is mielőbb Palesztinába juthasson. Azelőtt egyetem hallgató volt Pesten és a Gallilei kör szélsőbb elemei közé tartozott. Azóta sem hallottam róla többet, csak annyit, hogy Palesztinába ment, de hogy ott mit csinál, arról bővebbet itthon senki sem tudott.

Mikor a damaszkuszi kapunál befordultam a nyüzsgő bazárba, már elég mélyen állott a nap és sietnem kellett, mert mint mondták, nem tanácsos este az óvárosban egyedül járnom. De bizony mi sem volt könnyebb, mint azt a tanácsot adni, hogy siessek. A jeruzsálemi bazárban sietni! Hiszen alig hagytam magam mögött a Migdal Dávidot, már nem is mentem, hanem nyugodtan rábíztam magam a főmegre és hagytam, hogy a jobbra-balra báméskodó népség, ez a nagy tarka raj,

Szimcha Hákohén vértanusága.

Elbeszélés a középkori zsidóság történetének véres lapjaiból.

Abban az esztendőben a világ teremtésének 4856-ik évét számolták, rendes időszámítás szerint 1096-ot irtak. Dermesztő, kemény téli hideg után nehezen akart csak kítavaszkodni s mikorra a fák kirüggyeztek ennek a tavasznak élete nem virággal, madárdallal és illattal telt meg, hanem vérrel, könnyel, szenvedéssel és jajjal. Ez a tavasz nem a kikelet hírnöke volt, ez nem a természet évről-évre való megújodását hirdette a mindenség millió és millió csodáiban, ez a tavasz gyászt, halált, pusztulást és kárhozatot dühöngött maga körül. Akkoriban, a világ teremtésének 4856-ik esztendejét irták, héberül éve volt ez...

Széder este 4856-ban Speierben, Chizkijának, a zsidó hitközség érdemes és tudós vezetőjének házában. Az asztalfőn, kispárnázott karosszékében ül a ház feje, körülötte felnőtt fiai feleségeikkel és apró gyermekeikkel. A gondtalan zsidó jólét sugárzik az arcokról, hiszen Chizkijának óriási gyapjuüzlete van. Az egész környéken Chizkijah a legnagyobb gyapjukereskedő, akinek nagy raktárai tömve vannak gyapjuval. Nyírás után eljönnek Mainzól, Frankfurttól, Kölnből, de még Hollandiából is a takácsok és megveszik Chizkijától a gyapjút és kifizetik egy összegben.

Ugy ül az asztalfőn Chizkijah, mint a király biboros trónján. Hatvan év felé járhat, de az öregségnek semmi nyoma rajta. Friss, egyenes a tartása, élénkek és fiatalosak a szemei. És ezekkel a szemekkel látja maga körül ülni mindazokat, akiket a vérség kapcsai fűznek hozzá. Három felnőtt fia mind tevékeny munkatársa a gyapju bevásárlásban és eladásában. S ott az asztal végében ül a Széderest hercegnője, Chizkijah menyasszony leánya: Eszter, rámosolyogva a majdani hitves féltő, aggódó és szerelmes pillantásaival arra a fiatal fiúra, akit az ur akaratából szülei kiválasztottak számára élettársul. A fiu lehet 20—22 éves, néha-néha lopva megszorítja a leány kezét, amit az kicsiny kezeivel forrón viszonoz. Purim óta vőlegénye a leálynak s most az ünnepre jött el menyasszonya családjához, hogy azoknak körében tartsa meg a széderestét.

Speierben mindenki irigyli Chizkiját, nemcsak azért, mert gazdag ember, mert a hitközség vezetője, hanem mert a nagynevű trieri rabbinak, Reuben Hákohénak a fiát választotta leánya Eszter számára. Szimcha Hákohén ámbár még alig mult 20 éves, máris nagy tudós, hiszen Salamoh ben Jichak rabbinál a „szentnél” tanult Wormsban 12 éves kora óta és a wormsi nagy rabbi, akit az utókor Rási névvel tisztel nagy és fényes jövőt jósolt Szimcha Hákohénak. Ugy tervezték a szülők, hogy Isten segítségével Sebuoth után megtartják az esküvőt és Szimcha Hákohén az új

környezetben folytatni fogja talmudi tanulmányait és majd idővel... 120 év múlva, ha Reuben Hákohén Trierben kidől, ő lesz a trieri zsidóság lelki vezetője... És ki tudja, csillant fel egyszer-egyszer Eszter szemeiben az álom, a vágy, hátha majd idővel Szimcha is olyan nagy lesz, olyan tudós lesz, akihez Franciaországból, sőt Spanyolországból is irnak levelet és kérnek felvilágosítást talmudikus dolgokban, mint épen a wormsi rabbihoz R. Selomoh ben Jichakhoz. S Eszter színes éjszakákon továbbbszötte a magaálmodta álmát és álmának vissza-visszatérő hercege mindig csak Szimcha volt, aki fiatal, aki tudós máris és akire mily fényes jövő és dicső név vár Izráelben...

Ott ültek valamennyien a Széderasztal körül. Egy kis unoka már elkérdezte a „Má Nistanot”, az apróbb gyerekek a nagyapa párnás széke mögött huncutkodtak és Chizkijah derüsen incselkedett a lármás apróságokkal, akik mindenáron eleget akartak tenni a szent kötelességnek: lopni... na igen, ellopni nagyapától az Afikomont, amelyért aztán külön jutalom és ajándék jár.

Az ajkak hangosan dalolták a Hálelt, a szabadságnak, az örömmel zsoltáros szimfóniáját, piros, rajnai bor gyöngyözőtt az asztalon és Chizkijah úgy érezte, hogy az egyiptomi felszabadulástól, ő sokat és sokkal többet köszönhet az Urnak és érezte, hogy elérte azt, amit emberi tökéletes boldogságnak nevezni lehet.

(Folyt. köv.)

meg egy-egy mellettem lépkedő csacsi-tyenek, taszitsanak. De már nem is akarom sietni, mert érzem, hogy ez bűn volna. Ez a hosszú tarka szőnyeg oly művészi változatban volt szőve, hogy annak minden egyes mintájában egy külön világ kapott egy-egy miniatűr kirakatot. Itt haladt a büszke, nemes beduin, ez a legtisztább példánya a mi sémita fajunknak, hosszú fehér köntösben, a fején fehér selyem sállal, amely alól csak a szénfekete szempár csillogott. A barna arc keretét a szénfekete szakáll adta, amelybe bele vegyültek a homlokhaj hullámos tincsei. De ez valahogy másképp nézett ki mint a nálunk ismert hajviselet, azon rajta volt a szabad ember büszkeségének jellege, az nem huzódott meg félve a kalap tövében, hanem szinte kacérkodóan hullámozott mintha a végtelen puszták független birodalmával kérkedne. Itt ment az arab, kinek fehér turbán kötötte le vörös fezeit, ez már volt Mekkában és csókolta a szent követ. A másiknak meg zöld turbánja volt, az Mohammed családjából való. Volt ott fekete néger, sárga japán, kínai, perzsa, hindu, apró kis csontszáraz yemenita, aki a fejére hurkolt kötélén mázsás zsákokat cipelt. A boltosokat jól meg kellett nézmem, hogy majd visszajövet haza találjak ebből az élő panorámából. De ez nem is volt nehéz, mert hiszen minden boltzat alatt egy külön érdekesség guggolt a maga alá huzott széles bugyogós lábszáron. Egyik sem kiabált, nem dicsérte az árut, nyugodtan szivta a nárgilét és várta a vevőt, akit a végzet számára kirendelt és aki bizonytalanság úgy is jönni fog. De csak ez a nagy fatális nyugalom volt bennük közös. Itt egy egész család tartotta a boltot, ezek már kolél zsidók, szakasztott olyanok, mintha Szatmárról, vagy Désről emelte volna őket oda egy hatalmas végzetdaru. Amott mellette egy kis kecskeszakállas, ferdeszemű kínai árulta a keleti csecsebecsét, míg a vis-à-vis, egy fekete fezes perzsa a szomszédos kollegáknak a Koránból olvasott. Seki sem hívta át a másik vevőjét, nem irigykedtek, nem is hederitettek egymásra, egy nagy lármás béke volt ez a bazar, egy nagy „bittáchon“.

Itt nem lehetett sietni és érthető is, hogy későre járt, midőn az amsterdami kolél kapujához értem. Itt megszűnt az arab és a héber világ, galuti emberek, jól ismert gettófigurák forogtak az udvaron. Jiddisül kérdeztem a barátom után és nem tudom, az én tudatlanságom, vagy az ő értelmetlenségük okáért, de csak későre értették meg, hogy mit akarok.

„Reb Aren“ — kiáltott fel végre egy öregebb néni — „á cholec sicht ách“. Ez a cháluc én voltam, aki váratlanul potytyantam be az ő zárt világukba és akit kérdező arccal bámultak meg mindannyian. Az ajtó nyikorgott és megjelent valaki, akit én nem ismertem. Egy hatalmas fekete férfi, gyönyörű Herzl szakállal, földig érő kaftánban, papucsban, fehér harisnyában. Hozzám fordult, hogy őt keresem-e. „Nem, — mondom — én ádon Áron Dájágot keresem!“ De alig mondtam ki a szót, már láttam, hogy mégis ő az, akit kerestem, már láttam benne az apját, az erdélyi rabbit és tudtam, hogy ez a hatalmas férfi, annak a bazárbeli beduinak szakasztott mása, ez Áron Dájág, a pesti diák, a Galli-lei kör kiválója, a veretlen sakkmester.

Megöleltük egymást. Ő a hazatérteit üdvözölte bennem, én benne a rég nem lá-

Kalapok 200 leitől, Poplin és Oxford ingek 320 leitől. Elegáns öltönyök és felöltők 5000 leitől. Nyakkendők, zoknik és keztyük igen olcsó árakban: HORBÁTNÁL Bul. Reg. Ferdinand 1.

tott és alig felismert barátot. Bementünk a lakásba, a szegény tudós minden szobájába, ahol az egyik sarokban egy kendős asszony ringatott egy csöpp gyermeket, a másikban meg az asztal állott, rajta nyitott foliánszal, amelyből Dájág tanult. De most becsukódott a könyv, az asztalra pászka került, meg egy kis risoni bor és kinyitott egy másik könyv az elmúlt évek könyve, amelyből Áron Dájág olvasott.

Végig mentem vele egy nem mindennapi életen, amely az erdélyi kollégiumtól a pesti tudományegyetem atheista önképzőkörihez és onnan ide az amsterdami kolél udvarához vezetett, ahol ez a ragyogó tehetség, aki már Tel-Avivban mint kitűnő tanár működött, maga is meg egy szertanulónak lett, hogy Rábbénu Chájjim Sonnenfeld szájából hallgathassa a tant.

Nem hallgatta el a pesti multat sem, úgy beszélt róla, mint életének egy fájdalmas fázisáról, amelyre a visszagondolás maga már a bűn büntetése. Őt a zsidó nemzet hívta ide, az vonzotta a hetekig tartó hányattatott úton, de az ő mindég a dolgok mélyére ható lénye és páratlan becsületessége nem elégedett meg a héber nyelvvel és névvel, neki minden kellett, ami a zsidót zsidóvá teszi. — Ő úgy vélte, hogy a hosszú kaftán és a pászka nem dogma, hanem egy évezredek nemzeti tradíció és ha most ide visszatért, úgy vissza kell térnie mindenhez, amit a zsidó itt hagyott. Neki a bazárbeli beduin volt az élő tanúság, hogy mi is olyanok voltunk és ő nem ismert félig megvalósított regenerációt.

Berkes Dávid.

Férfiszövet különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban

Havas & Grünfeld
posztóruházában

Engros
Endetail

Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

Az abesszinia zsidóság ősregi hagyományaiból

Egy néger zsidó kántor lépett fel vasárnap Budapesten. Tovje Hakohen — ez a neve az abessziniai származású fiatal néger zsidónak — igazi néger, de New-yorkban nevelkedett, az ottani zsidó gettóban, teljesen orosz jiddis dialektusban beszél és a hébert is oroszosan ejti ki. Bensőséges érzéssel és melegséggel énekel, a zsidó fájdalom rezzeg minden dalában. Ez alkalommal egyik budapesti lap munkatársa kérdést intézett hozzá az abessziniai fekete zsidók, a falasák zsidók szokásairól.

Tovija Hakohen erre elmondja, hogy a falasák évezredek óta élnek fekete bőrű pogányok, mohamedánok és keresztények között és abban a szent meggyőződésben voltak, hogy rajtuk kívül nincsenek zsidók a világon. Amikor dr. Feitlovits, a jeles tudós először járt közöttük, nagyon bizalmatlanok voltak irányában, mert keresztény misszionáriusnak tartották, aki magát zsidónak adja ki. Hogy nagyon régi időben vándorolhattak Abessziniába, amellel szól az a körülmény, hogy van két örömműnny, amit ők nem ismernek és pedig a Chanuka és Purim. Ellenben a szombatot megtartják. A falasák ezen a napon a zsinagógában gyülekeznek s itt együtt fogyasztják el az ünnepi lakomát. Érthetetlen módon a peszáchoz csak két napig ünneplik, amely napokon nem esznek chomécof. Az ünnepeket megelőző napon böjtölnek és csak akkor esznek, amikor papjuk egy áldozati báránnyal vágott le. Ez az ősi szertartás a község jelenlétében történik, a templom előtt, közvetlenül mielőtt beesteledne. Az áldozat husát a pap és a község funkcionáriusa eszik meg kovásztalan kenyérral. Jom-Kipurkor 24 órát böjtölnek. Tisóbeov napját azonban nem tartják be. Ilyen szigoruan és csak hajnaltól az est leszálltáig tart a böjt. A nagyon jámbor falasák hétfőn és csütörtökön is böjtölnek. . . A semini aceresz náluk 50 napra esik szükajstól, mely utóbbit is csak két napig tartják.

A házassági ceremónia csak részben vallási. A jeggyűrűt nem ismerik, ép úgy nem tudnak a zsidóknál divó házassági szerződésről. A vőlegény és menyasszony megjelenik s két vagy három tanu előtt kijelentik szándékukat, hogy összeakarnak házasodni. Rendszerint 18 és 20 év között házasodnak. A falasák egynejeiek. Elég sűrű közöttük a válás. Ezt a falu legidősebb zsidója szokta végrehajtani.

A legszebb

zománcfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuța 4 Szent János ucca

Minden asztalon legyen

Casino

Record

Englisch Porter

Páratlan tápértékű erősör.

A Temesvári Sörfőzde R.-T.

(Kir. udvari szállító)

Utólérhetetlen minőségű különlegességei.

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzizálog fedezet mellett
előnyös feltételeket nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Ijor 7, április 24.

Szombat, Ijor 8, ápr. 25.

Heti szidra: אהרי מות

Heti háftóra: דלא כבני כשיים

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.05

gyertyagyújtás 7.15

Istentisztelet kezdete 7.25

Szombat befejezése 8.15

— **Nagyváradi előfizetőink figyelmébe.** Drimmer Izsó lapunk volt inkasszánsa, amennyiben előfizetési díjért előfizetőinknél jelentkezne, úgy kérjük a tisztelt előfizetőinket, hogy neki ne fizessenek, mivel megbízatását már régebben visszavontuk. Egyidejűleg kérjük tisztelt előfizetőinket arra is, hogy írásbeli megbízásunk nélkül senkinek se fizessenek.

— **Cionista az ujjonnan megválasztott belga grand-rabbi.** A belga zsidó hitközségek országos szervezete Belgium grand rabbijának dr. Wiener antwerpeni főrabbit választotta meg. Míg az eddigi belga országos főrabbi a zsidó nemzeti mozgalommal szembe helyezkedett, addig az új grand-rabbi, aki huszonhét éve tölti be az antwerpeni főrabbi széket, régi vezéralakja a cionista mozgalomnak. A nemrég Brüsszelben elhunyt Sylvain Kleinberg végrendeletileg 1000 fontsterlinget hagyományozott a Keren-Kaiemetnek.

— **Vérvad mese egy lengyel iskolában.** Varso április 17. Ryki nevű lengyel városka zsidó hitközsége panasszal fordult a közoktatási minisztériumhoz, mely szerint Krulikovszka Heléna nevű elemi iskolai tanítónő a rajz óra alatt arra oktatta a gyerekeket, hogy a zsidók a mácesz készítéséhez vért használnak és e célból városi zsidók autoval járnak be a környéket, hogy lengyel gyerekeket összeszedjenek. Elmesélte a tanítónő azt is, hogy Beilis sziatén megölt e célra egy fiút. Figyelmeztette a gyerekeket, hogy vigyázzanak magukra, hogy nehoj a zsidók elfogják őket. A hitközség beadványában arra kéri a minisztériumot, hogy a városka békéje érdekében helyeztesse el a tanítónőt és büntesse meg felelőtlen kijelentéséért. A zsidó nemzeti szaktanács is csatlakozott a beadványhoz.

— **Gazdasági antiszemitizmus Mexikóban.** Mexiko Cyt április 10. A zsidó és kínai ellenes szövetség direktoriuma, melynek központja Mexiko — Cytben van, utasítást küldött, minden hívének, hogy a zsidók, kínaiak, sziriaiak és más külföldiek ellen kik az országba jöttek és kellemetlen versenytársaknak bizonyultak a legelősebb harcot folytassák. — Az utasításban többek közt azt is írják, hogy amennyiben a mexikói kereskedők érdekeit az idegenekkel szemben a kormány nem védené meg, úgy „direkt akciókat” helyez kilátásba, mely alatt — tekintettel arra, hogy Mexikóról van szó — a bojkotton kívül valószínűleg néhány revolver-lövést is gondolnak.

Trench-Choatok hallatlan olcsó áron már 1200 Leitől Teveször bélés 600 Lei Öltönyök 3000 Leitől kaphatók részletre is!

Kovács Antal

uriszabóságában
Str. Alexandrii 13. (Teleky -u.)

Németországban tanult legujabb módszer szerint

fest, vegyileg tisztít VÉGH

Bémer-tér 2.

Liliom-utca 5.

TELEFON 2-17.

— **Kampósskeresztesek az Egyesült Államokban.** New-York április 15. Az ott megjelenő tekintélyes napilap „New Jersey Freier Zeitung” néhány nappal ezelőtt azt írta, hogy a Hitler szervezet német rohamcsapatának azt az utasítást adta, hogy boxerrel és hasonló eszközökkel szereljék fel magukat, hogy tettekkel is bizonyítsák a zsidók elleni harci kedvüket. A New-York-i nemzeti szocialisták szövetsége felkérte a lapot, hogy helyesbítse cikkét olyképen, hogy a csapatok felfegyverzése a hitleriánusoknak alapszabályszerinti kötelessége.

— **Az arabok a mi „testvéreink”** Jeruzsálem április 10. (I. T. A.) Az arab executiva felhívással fordult a palesztinai arabsághoz, melyben felkéri őket, hogy Mayer Dizengoff telawívi polgármester 70 ik születésnapja alkalmából rendezendő ünnepségen ne vegyen részt. A felhívás azzal indokolja meg eljárását, hogy a cionisták a részvételt propaganda célokra fogják felhasználni. A felhívásra Dizengoff azt válaszolta, hogy nem felel meg a valóságnak a „Felestin” című lap azon állítása, hogy ő a dr. Weizmannhoz intézett üdvözlő beszédben, az arabokat a zsidóság ellenségeinek nevezte volna.

— **A szibériából menekült cionisták Palesztinába telepedtek le.** Jeruzsálem április 10. A Jewish Agenci a londoni gyarmatügyi hivataltól táviratilag beutazási engedélyt kért tizenkét zsidó számára, kik a szibériai száműzetésből elmenekültek és jelenleg Perzsiában tartózkodnak.

— **Erélyes lépések a hitközségi adók behajtására.** Kisenevből jelentik, hogy az ottani hitközség kényszereszközök-höz kell nyuljon a hitközségi adók behajtása végett, mivel napról-napra számszámban vannak, akik bár tehetősek, mégsem akarnak hitközségi adót fizetni s arról kategórikusan lemondottak. A listát átadták a pénzügyi hatóságoknak és amennyiben nekik sem fizetnének, akkor a leg-erélyesebb eszközöktől sem riadnak vissza és még az árveréseket is megtartják, hogy befolyon a hitközségi adószabotálóktól az adó. Valószínűleg erre az utra kell majd lépni számos erdélyi hitközségnek is, ha nem akar összeomlani.

— **Felhívás.** A londoni Cionista Executive a 17-ik kongressust f. évi június 29-re Baselbe összehívta. Ez okból a sékel-elszámolás végső határideje május 1-je. Felkérem az összes sékelbiztosokat, hogy ezen nappal a sékelakciót lezárni és a sékelek árát a lugoji „Carasana” sékel folyószámlája javára átutalni szíveskedjenek. Az eddigi sékelek alapján Erdélyt három delegátus illeti meg. Becsület dolga, hogy május 1-ig még a negyedik delegátus jogához hiányzó 2000 sékel begyűljön. Lugoj, 5691 Nisan 30. Zioni üdvözléssel dr. Deutsch sékel főbiztos.

— **A felsőbányai izr. hitközség** folyó hó 11-én tartott közgyűlésén Weisz Jenő elnök bejelentette, hogy elnöki tisztességéről kénytelen lemondani. Az elnök lemondását a közgyűlés elfogadta és a hitközség elnökének Donnenberg Jenőt választotta meg. Gondnokul Grözinger Eleket, pénztárnokul Grün Mórt, ellenőrnek Wolff Mihályt és Fogel Bélát, választmányi tagokul: Weisz Jenőt, ifj. Widder Samut, Novy Jenőt, Mayer Salamont, Hoffmann Hermann, Friedmann Ferencet, Basch Mórt, Moldován Nándort és Friedmann Kálmánt. A hitközség jegyzője Ferencz Bernáth lett. Az új elnök szép beszédben köszönte meg a személye iránt megnyilvánult bizalmat.

— **Antiszemita propaganda rádió utján.** Montrealból jelentik: A montreali zsidóságból erős felháborodást váltott ki, hogy a város történelmében először történt meg az a hallatlan esemény, hogy rádióon keresztül a montreali leadóállomás egy erős antiszemita beszédet engedett közvetíteni. Egy katolikus lelkész, Lavern abbé foglalkozva a bolseviszmussal, a zsidóságot okozta a kommunizmus terjesztéséért. A zsidóságról „A Cion vénei” című műben foglalt vádak megfelelnek a valóságnak. — A montreali zsidóság erélyesen tiltakozott a rádió leadóállomásnál az eljárás ellen. Az itteni Bné-Brith erélyes lépéseket foganatosított ilyen antiszemita propaganda megisméltése ellen és követeli, hogy a kormány szerezzen érvényt azon törvénynek, amely szigorúan bünteti a zsidóság elleni izgatásokat.

— **Eljegyzés.** SCHÖN JÓZSEF Hida eljegyezte FANKL TERUST, Frankl Mihály leányát Satu-Mareról.

— **Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknél** a természetes „**Ferenc József**” keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti, hogy a tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a „**Ferenc József**” víz különösen ülő életmódnál igen hasznos gyomor- és bélszabályozó szer. A **Ferenc József** keserűviz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható. 25

Nyugodtan fog aludni,

ha
„express” poloskairtót

használ. Kapható:
STERN S. ENDRE
cégnél. Oradea, Zöldfa-ucca 10.

Egy üveg ára 15 Lei.

Telefon: 378

Festéküzletemet áthelyeztem:

Zöldfa ucca 14 alá
(Coloris festéküzlet), ahol raktáramat kibővítve minden háztartási cikkel, hol jutányos árak mellett állók a nb. közönség szolgálatára. Szíves párt-fogást kér
Fülöp Ede Oradea
50-3 Szombat és ünnepnapokon zárva!

Értesítés

ארטה' כשר

A n. é. közönség figyelmét felhívom, hogy legprimább frissen olvasztott libaszir bőr és hár, valamint elismert legkittünőbb füstölt hus, nálam a legelgondolhatóbb olcsó árban beszerezhető, míg az olcsó árhullám tart. Ugyanott legprimább libatoll és pehely kapható legolcsóbb árban

Friedmann Samu

baromfi és zsirnagykereskedő

ORADEA-NAGYVÁRAD, CUZA VODA 6.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné
„Orient” Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No.17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölteknak.

— **Fogyóban a varsói zsidóság.** A varsói városi statisztikai jelentés szerint a zsidóság lélekszáma folyton kevesbedik. 1917-ben a lakosság száma 837.000 ebből zsidó 343.000 (41%) 1920-ban a zsidók száma 327.000 (34,6%) 1925 a zsidók száma 322.000 (már csak 32,5%) a legutóbbi statisztika szerint 1928-ban 1.049.000 lakos közül, már csak 319.000 a zsidó (30,4%) Amint a számok mutatják európa legnagyobb zsidó lakosságú városában a zsidóság száma ugy abszolút, mint percentuális arányban is folyton kevesbedik. Érdekes jelenség, hogy míg eddig a zsidóság mindig a városok felé gravitált, úgy látszik a megélhetési lehetőségek nehézsége folytán onnan elvándorolni kényszerül.

— **Egy ismert zsidó kommunista halála.** Moszkvából jelentik, hogy ott hirtelen szívizélhűdésben meghalt 42 éves korában az ismert kommunista vezér, Isák Kizelstein. 17 éves korában már 1906-ban letartóztatták és két évet ült a moszkvai fegyházban. Az elhunyt aktív kommunista volt, ki a szovjetnél magasabb állásokat töltött be. Legutóbb a szovjet legfelsőbb gazdasági tanácsának tagja volt, mint a kémiai osztály vezetője.

— **Menekült orosz-zsidók nyomora.** Berlinben nagy számu orosz-zsidó menekült él a legnagyobb nyomorban. Segélyegyletük vezetője a 80 éves dr. Teitel. volt orosz államtanácsos. Az aggasztán most jött vissza párizsi utjáról és máris tovább utazik, hogy segítsen a szerencsétlen testvéreinek. „Párizsi tapasztalataim — mondta — nagyon szomorúak. Mindenütt még nagyobb a gazdasági krízistől való félelem, mint amilyen a krízis. Ennek a pszichózisnak eredménye azután az, hogy az emberek elzárják kezüket és szívüket a nyomor elől. Tehetetlenül állók itt, holott naponként előfordul, hogy segítsen kérnek olyanok, akik nemrégig még adtak. Előfordult többször nálam, hogy ismert emberek, tudósok, kutatók hozzám jönnek és elajúlnak a szenvedésektől és az idegösszeomlástól.”

— **Három évi börtön circumcizió miatt.** Szovjetországból oly hír érkezett, amely felidéz a zsidó emberben Antióchus és Hadriánus korszakát, amidőn a miló eltűnésével akarták a zsidóságot megsemmisíteni. Minszkben ugyanis Radunski majhel egy operációja után meghalt a gyermek. A törvényszék ezért a majhel gondatlanságából okozott halál miatt vont felelősségre. A tárgyalás folyamán a gyermek apját is felelősségre vonták, miért engedte a fiát körülméletlenségbe. Az apa azzal védekezett, hogy ő teljesen feleslegére bízta: végeztet-e milót az ujszülöttön, vagy sem. A tárgyalás befejezése után Rosenhaus ügyész beszédében nyíltan megmondotta, hogy a tárgyalás nem Radunski ellen folyik, hanem inkább a zsidó vallás ellen. A zsidó vallás — úgy mond — nem kevésbé veszedelmes, mint minden más pozitív religió. Nem véletlen, hogy a pápa a külföldi rabikkal együtt denunciója a szovjetet. Az sem véletlen, hogy az amerikai rabbi, valamint más országok rabbijai a szovjetellenes kampány vezetői közé tartoznak. Az ügyész ezután a circumcizió ellen beszélt: „A Talmud ugyan azt állítja, hogy ez egy régi népszokás, azonban valójában nem egyéb, mint „barbár” hagyomány, amit a zsidók átvettek az egyiptomiaktól...” A perbeszéd után a bíróság visszavonult és Radunskit három évi börtönre ítélte. Az ítélet még Oroszországban is feltűnést keltett.

— **Nagy vagyonnal,** kellő intelligenciával férjhez menne szépnek mondott urilány olyan önálló uri emberhez, ki megtudja állapítani megrendeléseit által, hogy Váradon úgy árban, divatban és kiszolgálásban legnépszerűbb Kovács Antal uridivatszabósa Teleki-u. 13. Hol részletre is öltözködhet.

— **A Zohár** új és teljes kiadása lát legközelebb napvilágot Angliában. Négy-száz oldalas díszmű alakjában jelenik meg a kabbalának zsidó alapkönyve.

— **Palesztina népesedése.** Hivatalos becslés szerint (pontos népszámlálást eddig még nem végeztek Palesztinában) 1920-ban Palesztina lakossága között: 65.000 zsidó és 530.000 arab volt (keresztények és mohamedánok). A zsidók és az arabok arányszáma tehát 1:8,2 volt, 1930-ban a népesség így oszlik meg: 180.000 zsidó és 670.000 arab. Most 10 év múltán a zsidók és arabok aránya: 3:7,2. A legutóbbi tíz esztendő alatt a zsidó bevándorlás átlag évi 10.000 volt. Ez a számot, minden valószínűség szerint, a jövőben is fenntarthatjuk. A mai viszonyok fennállása mellett tehát husz év múlva a zsidóság száma az arabok felét tenné ki.

— **Egy Bécsi keresztény lelkész végrendelete.** William Hechler keresztény pap végrendeletét a minap nyitották fel és abban a következő részlet olvasható: „Isten nevében! Ha meghalnék, mielőtt muzeumomat és könyvtáromat magam berendezhetném Palesztinában, már odaajándékozom gyűjteményeimet, hogy intencióim szerint állítsák ki valamelyik palesztinai héber muzeumban és könyvtárban, mindenki üdvére”

— **Egy zsidót is kivégeztek, a lázadó török dervisek között.** A lázadással vádolt dervisek perében az angolai törvényszék az összeesküvők közül negyvenet ítélte el, közöttük 28-at halálra. Ezek között volt Joseph Ben Chájim gáláci zsidó is akit azzal vádoltak, hogy vissza akarta állítani a szultáni uralmat, azért mert — véleménye szerint — akkor a zsidóknak jobb dolguk volt Törökországban, mint most. Joseph Ben Chájim a vizsgálat folyamán és a tárgyaláson mindig hangsúlyozta, hogy nem a köztársaság ellen dolgozott, hanem a mai uralmon lévő államférfiak ellen, akik nem méltóak a köztársaság vezetésére. A halálos ítéletet vasárnap hajtották végre Joseph Ben Chájimon, aki az utolsó pillanatig férfiasan és önérzetesen viselkedett. A kötelet saját maga hurkolta a nyakába és mielőtt a hóhér megkötözte volna, hangosan elkiáltotta magát: „Éljen a becsületes török köztársaság!”

Restaurant Grün Herman Alba-Iulia

— **A salgótarjáni rabbi meghalt.** A magyar zsidóság orthodox rabbikarát nagy veszteség érte. A salgótarjáni főrabbi Rabbí Mose Deutsch elhunyt. 57 esztendeig működött hitközségében szeretettől és tisztelettel övezve. A „Gajren Dóvid” szerzőjének, a régi balassagyarmati gaonnak volt a fia és megdicsőült apja nyomdokain haladt. 87 éves korában érte utól a halál. Oriási részvét mellett f. hó 15-én kísérték utolsó útjára a nagy Főrabbit. A végtisztességen Magyarország valamennyi nagy hit-

községén kívül, megjelent a város polgármestere és a helyi hatóságokkal az élén a város minden számottevő polgára vallásos árnyalatra való tekintet nélkül. Több ezer főnyi impozáns gyászmenet kísérte Deutsch Mose Főrabbit a temetőbe, mely az egész délután tartó gyászszertartás folytán a késő esteli órákba nyult be és ahol az elhunyt nemes lelkű igazi Cadikot örök nyugalomra helyezték.

— **Varsó és Tokaj.** Varsó, április 10. Pészach első napján a varsói nagy zsidó templomban Schorr főrabbi a pészachról, mint a zsidó nép szabadság ünnepéről beszélt. Kifejtette a zsidó szabadság jelentőségét és ezzel kapcsolatban a pészach leoszid, a zsidó pészachot ünnepelte a Palesztinai zsidó nemzeti otthon felépítésével kapcsolatban. Buzdította hivatott a Keren Hajeszod és a Keren Kajemeth támogatására.

Tokaj, április 10. Az itteni orthodox főrabbi Sabosz hagodol napján a templomban drosát mondott. Beszédében foglalkozott az itteni orthodox zsidóság és az ifjúság körében mind nagyobb lendülettel folyó Pro Palesztina és cionista munkával is. A főrabbi a szovjet pribékjeihez hasonlította a cionistákat. A Pro Palesztina Szövetség helyi elnöke, Grosz Vilmos a beszéd miatt lemondott a hitközség elnöki székéről.

Minden kommentár felesleges.

— **A gazdasági válság Palesztinában is érezteti hatását.** Jeruzsálemről jelentik. Az általános gazdasági válság Palesztinában is érezteti hatását. Mialatt az ültetvényes koloniákon a munkanélküliség túrható határok között mozog, a városokban a munkanélküliség egyre nyugtalanítóbb méreteket ölt. Tel-Avivnak 464, Jeruzsálemnek 305, Haifának 631, Tibériásnak 90, az Émeknek 350 munkanélkülije van. Tel-Avivban az építkezési munkálatok normális keretek között haladnak, azonban a lakók gyöngé vásárlási képessége következtében néhány ipar, mint az asztaloság, a szövőipar és a nyomdaipar a fogyatékos rendelések következtében erősen pang. Jeruzsálemnek az utóbbi években különösen a magán és közmunka, lényegesen alább hagyott, minthogy a lakásokban és bolt-helyiségekben mutatkozó szükséglet ki van elégítve és a tökében nem mutatkozik különös bőség. Kedvezőtlenül befolyásolja a gazdasági helyzetet a gyöngé turistaszézon, és hogy a régi „jisüv” nem kapott a külföldről annyi pénzküldeményt, mint azelőtt. Kialtás van a haifai munkanélküliek csökkentésére, minthogy itt minden valószínűség szerint már rövideken meg fog indulni az építkezés.

— **Vegetárius étterem** Satu-Mare Bratianu 25. Ebéd és vacsora abonoma kiszolgálással együtt lei 1000.—

Hackmayer uri szabó Oradea
P. Reg. Maria 2.
Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

Értesitem mélyen tisztelt vevőimet, hogy a
áraitam mélyen leszállítottam!
Kérem kirakataimat állandóan figyelemmel kíséreni!
Divatkalapok már 200 leiért **HOLLÓS** uridivat-üzlet

Harisnyát, kötöttáru kezűl, női és férfi fehérnemű, baba-kelengyél, ridiküll, csipke, szalag és mindenféle rövidárukat
olcsó gyári árakban vásárolhat LEITNERNÉL
„Hófehérke” Harisnyaházban
ORADEA, SAS-PALOTA PIATA UNIRII. Cégünk a „BIZALOM” kötelékébe tartozik

Jegyezze meg: **legszebben**

fest, tisztít I. V. O.

Mészáros-uca 4. és Uri-uca 34.

Telefonszám 8-53

— A Cionista Világkongresszus június 29-én Baselen ül össze. A Cionista Világszervezet Exekutívája közli, hogy a XVIII. Cionista Világkongresszust június 29-ére Baselenbe összehívták. A sékel elszámolások utolsó napja május 4-ike. Az ezen időpontig elszámolt sékelek alapján állapítják meg a különböző országok kongresszusi delegátusainak számát. Az Exekutiva a kongresszus egybehívásával egyidejűleg megküldötte az egyes országrészi szervezeteknek a választási utasításokat. Az eredményekről szóló értesítések legkésőbb június 14-ig az Exekutív birtokában kell legyenek. A Cionista Világkongresszussal egyidejűleg a Jewish Agency Exekutívája is összehívta a II. kongresszust. A Jewish Agency kongresszusa szintén Baselen lesz július 16-án. A Council cionista tagjait az alapszabályok értelmében a Cionista Világkongresszus fogja megválasztani. A nemcionista tagok megválasztására vonatkozólag az egyes országos szervezetek meg fogják kapni az Agency Exekutívától a szükséges instrukciókat. A Jewish Agency Administratív Comitee-ja július 13-án Baselen rendes ülést tart.

— A Feketeerdő Üveggyár R. T. gyári terakata Oradeán, Strada Avram Iancu (volt Kossuth Lajos-uca) 5. szám alatt az elárulást megkezdte. Eladás kicsinyben is.

— Az orániai Tordimann skandalum. Az algiri zsidóság egy év óta szörnyű nyugtalanságban él. Európai minta szerint az algiri Orán nevű városban is van egy vérvád affair, az úgynevezett „Tordimann skandalum” mely semmiben sem különbözik az itteni hasonló rágalmaktól. Az afrikai affairól a Tunisban megjelenő „Le reveil juif” nevű cionista folyóirat a következőt írja: „Egy évvel ezelőtt egy pince helyiségben ráakadtak egy Juliette Tordimann nevű keresztény asszonyra, mire a rendőrség letartóztatta az asszony sógorát Teboul Edmondot, ennek feleségét Esztert és anyját. A letartóztatottak ellen semmilyen bizonyítékok nem voltak, azonban a hatóság Teboul ellen vérvádat emelt, a vizsgálatot is a rituális vérvád gyanúja alapján folytatta és a bíróság maga is ügyekszik bizonyítékokat szerezni a vérvádra. Teboul Esztert és anyját néhány hónapi vizsgálati fogság után szabadlábra helyezték, azonban Teboul Edmond még mindig a fogságban sinylődik. Mátyrium-sága leirhatatlan. A helyi nemzsidó sajtó szerint Teboul a legsúlyosabb bántalmaknak van kitéve. Hogy kicsikarjanak tőle valamilyen vallomást, gyakran az öntudatlanságig megkínözzák. Az egész ügyet a helyi hatóságok talán titokban tartották volna, ha a párizsi „Le Soir” nevű nagy lap nem lármázta volna fel a nyilvánoságot, rámutatván arra, hogy Algirban, tehát „francia” fennhatóság alatt középkori vádakat kovácsolnak és egy embert olyan büntetéssel vádolnak meg, mely közönséges dajka mese.

Örökbe fogadna gyermektelen jó zsidó család 6—8 éves árva leánykát. Jelentkezők bővebb fölvilágosítást kapnak a Zsidó Árvagondozó ügyvezetőjétől. Str. Cuza 7. Kalapok 200 leitől, Poplin és Oxford ingek 320 leitől. Elegáns öltönyök és felöltők 5000 leitől. Nyakkendők, zoknik és keztyük igen olcsó árakban: HORBÁTNÁL Bul. Reg. Ferdinand 1.

Wasserstrom Sándor előadása Érmihályfalván

Hétfőn tartotta az ermihályfalvai „EZRA” első nagyszabású meeting-jét a téli saison után. A vezetőség az agilis és lelkes Lindenfeld Noe elnökkel az élen mindent elkövetett, hogy az év első naggyűlése ünnepélyes keretek között, az egész ermihályfalvai zsidóság bevonásával és részvételével történjen meg. A meeting ünnepi szónoka Wasserstrom Sándor az Erdélyrészi Mizrachi és ortodox zsidóság kiváló vezére volt, aki hétfőn délelőtt 10 órakor érkezett meg Érmihályfalvára. A pályaudvaron Lindenfeld Noe elnök, Rosenblüth Sándor alelnök, Schwartz Lajos, Friedmann József és Beck Miklós vezetőségi tagok fogadták az illusztris vendéget, akinek első utja Schönfeld Benjámint főrabbihoz vezetett, ahol udvariassági látogatást tejt. 11 órakor az Iparos Otthon mozitermét már szép számmal töltötte meg a női és férfi közönségből álló hallgatóság.

Goldstein Miksa szép beszédében üdvözlö az ermihályfalvai zsidóság nevében az illusztris vendéget, amely után Wasserstrom Sándor tartja meg másfélórás gyönyörű, az erdélyi zsidóság összes problémáit felölelő beszédét. Elsősorban belpolitikai kérdésekkel foglalkozik, amelynek során felsorolja azokat a sérelmeket, amelyek az erdélyi zsidóságot kulturális, gazdasági és egzisztenciális téren érték. Harcolni kell az egyenjogúságot, egyenlő elbánásért, amelyet azonban csak egy egységes országos zsidó kisebbségi párt keretén belül, az összes zsidó erők összefogásával lehet elérni.

Ezután rátér a palesztinai kérdésre, amelyből az erdélyi zsidóságnak nem szabad magát kivonni. Ismerteti a Keren Hajezod és Keren Kajemeth eredményes munkáját, amely a sivatagokból gyönyörű oázisokat és gyümölcs-ligeteket, kopár, sziklás és mocsaras helyekből dusan termő kolóniákat és falvakat varázsolt elő, amelyek mind a zsidó szellem, a zsidó akarat, zsidó tudást hirdetik. A zsidóság szimbóluma ma Palesztina felépítése. A földhiány kérdése nem okozhat problémát, mert még óriási megműveletlen terület van Palesztinában, amely megvásárlásra, zsidó birtokosra vár és ezért mindent el kell követni, hogy ezek a területek a zsidóság birtokába jussanak, amely újabb zsidó bevándorlásra ad alkalmat és sok zsidó munkásnak ad kenyeret.

Ezután rátér az arab-kérdésre, amelyet az anticionista sajtó ügyekszik felfujni. Az egész nem egyéb egy nagy blöffnél. Maguk az arabok látják legszívesebben a palesztinai kolonizációs munkát, mert a zsidó kulturális, szociális és egészségügyi intézményeknek ők veszik a legtöbb hasz-

nát. Akiknek talán vallási szempontból vannak kifogásaik, a Mizrachi munkássága ezt is eloszlatja. A Mizrachi elérte azt, hogy a kolóniák vallási alapon vannak megszervezve, amelyek épp oly hithű életet élnek, mint bármelyik erdélyi orth. zsidó hitközség.

Történelmi időket élünk, fejezi be Wasserstrom Sándor hatalmas beszédét, amelyből a többi erdélyi zsidósággal, az ermihályfalvai zsidóknak is ki kell venni a részét.

A rendkívüli hatást keltett beszéd után a közönség Wasserstrom Sándort hosszu és lelkes ovációban részesítette.

Goldstein Miksa zárószavai után a gyűlés a Hatikvah éneklésével ért véget.

A meeting után Érmihályfalva zsidó társadalma szívélyes vendéglátás mellett igyekezett a vendégnek a városban még töltött néhány óráját kellemessé tenni.

R. S.

Országos akció Palesztina vallásos intézményeinek támogatására

A Mizrachi Világorganizatio 30 éves fennállása óta, nagy befektetésekkel a zsidó vallásos tradícióknak Palesztinában való biztosítására a vallásos intézmények egész sorozatát építette föl. A vallásos zsidó nevelés előmozdítására 71 iskolája van a Mizrachinak a szentföldön, melyekben igazi vallásos zsidó generáció nevelődik. Nyolctízezerre tehető azon gyermekek száma, akik ezekben az iskolákban elsősorú oktatásban részesülnek. Ezen iskolák mintaszerűségét legjobban az jellemzi, hogy az ujonnan jelentkezők befogadására az iskolák szüknek bizonyultak és — fájdalom — sok ezer új tanítványt kénytelenek anyagi eszközök hiánya folytán vizsautasítani. A Mizrachi, Erec-Iisroelban 39 rabbít és 62 metszőt alkalmazott a különböző kolóniákon, a rituálé biztosítására. E kolóniák között igen sok olyan van, kik sohasem igényeltek volna rabbít és metszőt. Fenntart a Poale Mizrachi név alatt egy külön munkás-szervezetet, melyben egy új vallásos zsidó munkás társadalom nevelődik. Eme munkások részére az ország 32 különböző részén rituális kóser-konyhát tart fenn. A Poale Mizrachi keretében teremtette meg az Olim-Bonim Részvénytársaságot, mely a kivándorolt vallásos zsidó munkásság számára munkaalkalmat biztosít és ne hogy meg kelljen szegniök vallásunk szent törvényeit mindaddig, míg elhelyezésükről gondoskodhatik, munkanélküli segélyeket nyújt nekik. Vallásos középosztály kiépítésére teremtette meg a Mizrachi Világorganizatio, a Mizrachi Bankot, 50 millió lei befizetett alaptökével, mely olcsó kamatozású kölcsönt nyújt földművelő-, ipari- és kereskedelmi kisexistenciák részére. Eme intézményeket a multban a Keren Hajezod a rendes évi költségvetés keretében szubvencionálta. A súlyos gazdasági viszonyok folytán azonban a Mizrachi intézmények ezen támogatástól elestek.

Az egész világ zsidóságának nyomasztó gazdasági válsága, ezen intézmények támogatásában is érezteti hatását, ugyannyira, hogy ezek fennmaradása egyre bizonytalanabbá válik.

Ha valaha szükség volt ezen intézmények biztosítására, ugy ez a mai viszonyok között fokozottabb mértékben áll fenn.

Legjobb

szabású princess- és kombiné fűzők, csipőszorítók, melltartók.

Saját készítményű gyógyhaskötők és sérvkötő különlegességek.

Gummi bokavédők és harisnyák legnagyobb raktára

KEPES ELEK

orvosi kötszerész

ORADEA—NAGYVÁRAD, Sas-passage.

HÖFER gyermek hintőpor — lila dobozban — nélkülözhetetlen a csecsemőknél

Minden vallásos zsidó be kell, hogy lássa, hogy a mi sochetjeinket, rabbijainkat fizetni kell és vallásos munkásainkat el kell, hogy lássuk legelémibb szükségleteikkel. Palesztinai vallásos intézményeink a leg-súlyosabb válságban vannak és gyors te-tekre van szükségünk, hogy azokat a teljes legyengüléstől és széteséstől megmentsük. A helyzet parancsolóan követeli tőlünk az erőteljesebb pénzáldozatot. Egyetlen zsidó testvérünknek sem szabad magát kivonnia az Erdélyben most megindult Keren-Erec-Jisrael akciónak a támogatásából. Mennél erősebben támogatjuk a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság ez alapját, annál jobban erősítjük és támasztjuk alá a Pa-lesztinában súlyosan küzdő vallásos intézményeinket.

Kérjük ezuton is erdélyi zsidó testvé-reinket, kiknek Erec Jisrael szívügye és akik su yt helyeznek arra, hogy a Szentfő d a Tóra szellemében épüljön fel, siessenek a Keren Erec Jisrael sel Hamisrachi alap segítségére, hogy támogatásunkkal ezen alap pénzgyűjtése minél szebb és minél eredményesebb legyen. Erdélyi vallásos zsidóságának be kell bizonyitania, hogy csallakozik a nemes eszméhez, melyet a Keren Erec Jisrael gondolata képvisel.

A Keren Erec Jisrael akciót a Miz-rachi Erdélyrészi Központja az elmúlt héten indította meg. Várad zsidósága, mely mindég nemes áldozatkészségével és minden nemes zsidó-ügy iránti szeretettel kar-rolta fel a zsidóság fennmaradását és jö-vőjét biztosító alapokat, már eddig is tanujelét adta, hogy a vallásos zsidóság létét biztosító, ezen alapot tőle telhetőleg támogatni akarja. Lapunk hasábjain állan-dóan közölni fogjuk mindazok neveit és adományait, kik ezen célra köteles áldoza-taikat meghozzák.

Eddig adakoztak: Mittelman Jakab Keszenbaum Miksa, dr Klein Ernő, Mózes Áron, Rosenbaum Aron, N. N. 200—200, Grünberger Bernát, N. N., Kronemer Fe-renc, Salamon Márton, Zimmermann Meny-hért, Welcz Ignác, Lebovics Hugó, Son-nenwirth S. Sándor, Spitz Sándor, N. N., Kirsch Henrik, Schwarcz Dezső fakeser-kező, N. N. 100—100. (Folytatjuk)

A zsidó születések Berlinben.

Berlinből jelentik, hogy a hitközség leg-utóbbi közgyűlésén általános figyelem között került szóba a születések számának katasz-trófális csökkenése Berlinben. Az 1930 év második felében meghalt 1176 személy, míg a születések száma ugyanezen idő alatt mindössze csak 582-t tett ki, tehát 594-el kevesebb mint a halálozások száma. Még ha a vegyes házasságokból született fél-zsi-dó gyermekek születését is hozzáveszik fenti számokhoz — amelyeknek száma azon-ban nagyon bizonytalan, még mindig egy nagyon tekintélyes minusz van a halálozá-sokkal szemben. A bejelentést élénk vita követte.

MOZI

Cinematografus FILMPALACE mozgó HETI MŰSORA:

Péntektől: „Tűz az operában“ Gyö-nyörű zenéjű német éneklő és beszélő film a főszerepben Gustav Frölic. Jön: „A Gibic.“

Teatrul HEIMAN szinkör.

HETI MŰSORA:

Csütörtökön: utoljára 3, 5, 7 és 9 óra-kor: „Az ucca angyala“ Fox éneklő, ze-nélő hangos világfilm. Janet Gaynor — Char-les Farrell azonkívül: Rin Tin Tin a beszélő számoló és zeneértő csodakutya föllépte mindeo előadáson! 3 óraker olcsó hely-árrakkal. Csütörtöki matiné: „A Száműzött“ (Feleség vagy szerető) azonkívül: Rin Tin Tin föllépte. — Péntektől: „Parjmount Pa-rádé“ A nagy sztárok filmje. Román és né-met konferensziával! Románul beszélő té-szekkel! Világsláger!

Kalapok 200 leitől, Poplin és oxford ingek 320 leitől. Elegáns öltönyök és felöltők 5000 leitől. Nyakkendők, zok-nik és keztyük igen olcsó árakban: HORBÁTNÁL Bul. Reg. Ferdinand 1.

Rövid hírek

Amint Lengyelországból jelentik, a híres rabbi Chofez Chaim elhatározta, hogy Palesztinába költözik.

A safedi (Palesztina) városi tanácsba, négy ara-bot és három zsidót választottak be.

A jeruzsálemi Rothschild kórház főorvosa, dr. Alexander Zalkind a napokban elhalálozott. Zalkind régebben elnöke volt az oroszországi hitközségek országos szervezetének és az ukrán cionisták meg-bizásából Versaillesben résztvevő békekonzferencián.

A cseh kormány május hónaptól kezdve, teljes vasárnapi munkaszünetet rendelt el.

Plungiany litván városka, melynek lakossága többnyire zsidó, egy szerencsétlen tüzeset folytán csaknem teljesen leégett.

Április 12-én kezdődött Danzigban a Brith Trumpeldor szövetség világkonferenciája.

New-Yorkban meghalt Suffria Salamon, ki ré-gebben elnöke volt az amerikai román zsidók szer-vezetének.

A népszövetségi naptárreform elleni kampány folyamán eddig 55.000 romániai zsidó irta alá a til-takozást.

Prof. Albert A. Michelson, világhírű zsidó fi-zikus, a Nobel-díj nyertese súlyosan, megbetegedett.

A hollandiai Enchede és Rotterdam városok-ban újlag két új marannus-zsidó bizottság alakul.

Jeshew, lengyelországi városban a napokban tüzeset tört ki, hol zsidó cserkészek, életük ál-do-zásával több gyermeket kimentettek a tűzből és a tüzet lokalizálták.

A Johannizburgban megjelenő „Zionist Rekord“ című lap közli, hogy az utóbbi időben Délafrikában is annyira rosszabbodott a gazdasági helyzet, hogy az öngyilkosságok száma is nap-mint nap szaporod-ik a zsidó lakosság körében.

A belga igazságügyminiszter legújabb rendelete szerint, az állambiztonsági hivatal előzetes engedélye nélkül egyetlen külföldinek sem szabad a belga ha-tárt átlépnie, hogy ott munkát vállaljon.

A telawiwi nagyhírű polgármesternek, Mayer Diezengoffnak hetvenedik születésnapját megünneplő bizottság elhatározta, hogy a jubiléum emlékének és nevének megőrkítésére egyik nyilvános parkot „Gan Mayer“ parknak fognak nevezni.

A csehszlovákiai hitközségek legfelsőbb ta-nácsa felkereste dr Benes belügyminisztert és elő-adták a zsidóság kifogásait a tervbevitelt genfi nap-tárreformra vonatkozólag. Arra kérték a külügymi-nisztert, hogy a Népszövetségénél támogassa a zsidók kívánságát a naptárreformra vonatkozólag.

Dr. Magnesnek, a jeruzsálemi egyetem rektó-rának tiszteletére rendezett banketten, melyet new-yorki tisztelői rendeztek, elhatározták, hogy a mező-gazdasági kutatások fejlesztésére egy egyetemi fa-kultást létesítenek.

Március 21-ikén indult Sinaia gőzös fedélzetén 475 zsidó bevándorló és turista utazott Palesztinába.

COMUNITATEA EVREEASCĂ ORT. ORADEA.

Hirdetmény

A „SODMORIA SÁMUEL és neje, született NUSSBAUM ERZSÉBET“ alapítvány rendeltetése szerint minden évben egy, az orth. izr. hitközség előljárósága által erre legérdemesebbnek talált meny-asszony, aki „Lag-baomerkor“ tartja esküvőjét, 2.000, azaz kétezer lei kiházasítási segélyben részesül. Legelső sorban figyelembe jönnek a helybeli orth. izr. hitközség és annak felügyelete alatt álló egyle-tek hivatalnokai, illetőleg azok gyermekei.

Akik a fentjelzett alapítványi összegre igényt tartanak, nyújtsák be az előljárósághoz címzett pályázatukat folyó évi május hó 1-ig, a hitközségi irodába.

Oradea, 1931 április hó 7.

Kirsch Henrik
főjegyző

Mittelman Jakab
elnök

ZSIDÓ HUMOR

Egy vallásos emberhez, aki állandóan a gemöre felatt görnyedt, de nagyon fukar volt, beállított egyszer egy szegény ember adományt kérni. Az illető, szokása szerint, akkor is tanult „Mogén Avrohomot“, a „Machczisz Hasekel“, (tulajdonképen fél- sekel) kommentárral és rá se nézett. A szegény ember újra kérte tőle, hogy se-gítse valamivel. Amire ő rámutatott a szé-ferre e szavakkal: „talmud tajro keneged- külom, — ha valaki tanul, az felér minden miczvoval.“ Ekkor a szegény ember meg-nézte, hogy mit tanult s a következőket mondta: „a Mogén Avrohom nem ér sem-mit, a cedező fél sekelje (Machczisz Hase- kel) nélkül.

...

Rabbi Smelke Nikolsburger, hogy a tanulásra szánt időből egy pillanat se men-jen veszendőbe, rendszerint ülve aludt. Fejét karjára hajtotta s ujjai között égő-gyertyát tartott, amely mikor az alvástra engedélyezett idő lejárt, leégett és megper-zselte a kezét. Egyizben látogatója érkezett Rabbi Elimelech személyében, aki nem tűrte, hogy a szent férfiú ilyen kényelmetlen hely-zetben töltsse a pihenés óráit, gondos kéz-zel fekvőhelyet készített a számára s nagy-nehezen rábirta őt arra is, hogy R. Smelke- azon hajtsa fejét nyugvóra. Ezután lefűg-gönyözte az ablakot és elhagyta a szobát.

Rabbi Smelke fényes reggel ébredt fel álmából. Láta, hogy a nap már maga-san áll az égen, mégsem sajnálta, hogy átaludta a hajnalt, mert valami csodálatos, ismeretlen világosság gyult a lelkében. A templomba ment, hogy szokása szerint előimádkozzék a gyülekezetnek és hivei-nek úgy tünt, mintha most hallanák elő-szőr szavait. Szent jámborságának fénye minden zugot betöltött. Amikor ima köz-ben a vörös tengerről szóló énekhez „oz-josir“ hoz ért el, hivei ijedten fogták meg-kaftánja szegélyét: énekének varázso- ereje hatása alatt szinte azt hitték, hogy hullámok tornyosolnak körülötte s bened- vesítik a ruháját. Az istentisztelet után így szólt Rabbi Smelke Rabbi Elimelechhez:

— Ime, most megtanultam, hogy alvás-sal is lehet szolgálni az Urat!

A házasságkötés és a kutyaugatás

A Midras Jalkut-Brésiszben olvassuk, ehhez a bibliai vershez fűzve: „estefelé, mikor kimennek a vízmerő leányok“: Mi-dón az ember házasodni indul, ugatni kez-denek a kutya. Az ember figyelni mit mondanak? „Estefelé! Estefelé!“

A magyarázat: Minden házasságkötés- kor megindul a kutyaugatás, a pletyka, a kritika, a megszólás, a lekicsinylés, a gu-nyolódás, az irigykedés. Az ember oda- hallgat: hiszen nincs semmi kifogásolni való, hiszen minden rendben van, mit akarnak, mit mondanak hát? Azt mondják: „Este-felé, estefelé“, majd meglátjuk, mi lesz a vége, ötven év múlva!

...

A zsolttáros király receptje. Reb Sólem Belzerhez egyszer késő este eljött egy be-teglábu ember, hogy adjon neki valami tanácsot a gyógyulásra. A rabbi épen fe-küdt, de emberünk szeretett volna már tovább utazni. A rebbe fia Reb Sijele, azt ajánlotta a beteg embernek, hogy vigyen naponta egy szál gyertyát a templomba és ez — használni fog lábának. Midón a rebbe felkelt és hallotta, hogy fia mit ajánlott, meglepetten kérdé:

Honnan veszed azt, édes fiam, hogy ha valakinek a lába fáj gyertyát vigyen a templomba?

— Tehillimból — felelé Reb Sijele: „né- lerágl... — gyertya a lábam számára a Te igéd.“

Ha vevőkört akar,

hirdessen a „NÉPÜNK“-ben!

Nyomatott a Gutenberg grafikai műintézet gyorsajtóján, Oradea, Fekete-sas-Passage.